

Univers Pedagogic

 Nr. 7 (843),
 16 februarie 2023

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!
pro

SUPORT METODOLOGIC PENTRU ACTIVITATEA PRESTATORILOR DE FORMARE PROFESIONALĂ A ADULȚILOR

Ministerul Educației și Cercetării a aprobat „Metodologia de elaborare a programelor de formare profesională a adulților și a curriculumului în cadrul învățării pe tot parcursul vieții” Metodologia transpune noile prevederi ale Hotărârii Guvernului nr. 387 din 15 iunie 2022, pentru modificarea Regulamentului cu privire la formarea continuă a adulților, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 193/2017.

Documentul este un suport metodologic pentru buna organizare a activității prestatorilor de formare profesională a adulților sub aspect de conceptualizare, proiectare și elaborare a diferite-

lor tipuri de programe de formare a adulților în baza necesităților de formare a cetățenilor și cerințelor pieței muncii.

Totodată, documentul reglementează modele de structură a

programelor de formare profesională a adulților pe diverse domenii și niveluri de calificare, orientate să asigure calitatea serviciilor de formare profesională prestate cetățenilor și suport în procesul de autorizare de funcționare provizorie/acreditare.

Prezenta Metodologie are drept scop ghidarea prestatorilor de servicii de formare profesională a adulților în diversificarea serviciilor de formare inițială și continuă cât mai aproape de necesitățile cetățenilor noștri și ale diasporei, care nu dețin o calificare sau doresc să dobândească noi competențe profesionale, să se recalifice într-un alt domeniu sau să se perfecționeze, astfel încât să fie asigurată încadrarea acestora în câmpul muncii.

Menționăm că Ministerul Educației și Cercetării acordă o atenție sporită segmentului de formare profesională a adulților, urmărind eficientizarea procesului de formare în interesul cetățeanului, astfel încât adulții să beneficieze de servicii educaționale de calitate pe parcursul întregii vieți.

UPSC DEZVOLTĂ „COMPETENȚE ȘI INTERCULTURALITATE” ÎN GYUMRI, ARMENIA

Cursul de formare „Competențe și Interculturalitate”, destinat cadrelor didactice, lucrătorilor de tineret și studenților, finanțat de programul ERASMUS+ YOUTH și organizat de South Western Estonia Development Centre, Estonia, și ONG-ul Educațional și Cultural „Art House”, Armenia, a fost desfășurat la Gyumri (Armenia).

pentru dezvoltarea competențelor interculturale etc. De asemenea, au fost organizate câteva seri interculturale, s-a desfășurat o vizită de studiu la brutăria socială franceză „Bon Appetit”, susținută de fundația caritabilă *Miassine*.

În ultima zi de program au fost înmânate certificatele *Youthpass*.

Obiectivul de bază al cursului de formare a fost dezvoltarea și îmbunătățirea competențelor interculturale în activități de tineret și proiecte educaționale. Fiind o combinație de metode de învățare nonformală, instrumente online și experiențe în aer liber, programul a creat un spațiu în care participanții au reflectat asupra dezvoltării competenței interculturale și au descoperit o serie de instrumente actuale pentru comunicarea interculturală.

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a fost reprezentată de conf. univ., dr. Radu Burdujan, Facultatea Limbi și Literaturi Străine, și Ana Gavrilovici, studentă la specialitatea Geografie și Limba Engleză, facultatea de Geografie.

Participanții din Estonia, Italia, Republica Moldova, Georgia, Franța, Armenia au fost instruiți pe subiecte, precum: opt competențe cheie ale interculturalității, modelul de competențe și modul în care funcționează, domeniile de competență și dimensiunile acestora, competențe interculturale, competențe interculturale în programe educaționale/de activități pentru tineret, conceptul de dezvoltare interculturală, metode ludice

Consolidarea Sistemului de Educație Profesională Tehnică în Moldova

Lansarea Proiectului „Consolidarea Sistemului de Educație Profesională Tehnică în Moldova” (CONCEPT V), cu participarea reprezentanților Ministerului Educației și Cercetării, Asociației Obștești „Educație pentru Dezvoltare” (AED), Fundației „Liechtenstein Development Service – Moldova” (LED) și ai instituțiilor de învățământ profesional tehnic a avut loc în incinta Centrului de Excelență în Transporturi.

Scopul Proiectului CONCEPT V este de a contribui la racordarea programelor de formare profesională la tendințele pieței muncii și la creșterea ratei de angajare în câmpul muncii a absolvenților din instituțiile de învățământ profesional tehnic.

Obiectivele trasate și activitățile preconizate în proiect se regăsesc pe lista de priorități a Ministerului și reprezintă un suport important oferit de către partenerii de dezvoltare în consolidarea capacităților instituțiilor de învățământ profesional tehnic și îmbunătățirea ofertei educaționale, prin alinierea acesteia la cerințele pieței muncii și prin stabilirea de parteneriate sustenabile cu sectorul privat.

În cadrul proiectului CONCEPT V, vor fi dezvoltate programe de formare profesională în sectorul transporturi și în sectorul electro-

nică, în mod special, la meseriile/specialitățile: Electrician electronist auto, Tehnician în diagnosticarea tehnică a transportului, Tehnician în trafic auto, Tehnician în automatizarea proceselor tehnologice, Tehnician în electronică.

În cadrul proiectului, 14 instituții care pregătesc specialiști în profesii sus-menționate vor fi ghidate de experți internaționali și locali în elaborarea unui plan de dezvoltare a parteneriatelor și a unei strategii de comunicare, pentru a atrage sectorul de afaceri; maiștrii-instructori din companii și instituțiile partenere vor beneficia de instruire care vizează subiectul mentoratului; va fi dezvoltat și testat un set de instrumente de evaluare a stagiilor de practică, care include feedbackul de la companii, instituții IPT și elevi; vor fi dezvoltate noi standarde ocupaționale și de calificare; cadrele didactice vor fi susținute în elaborarea de materiale didactice la meseriile și specialitățile

selectate și în utilizarea instrumentelor digitale în procesul de instruire în sistemul învățământului profesional tehnic; vor fi modernizate clasele de instruire și laboratoarele de formare din instituțiile partenere.

Proiectul CONCEPT V este finanțat de Fundația „Liechtenstein Development Service” (LED) și implementat în perioada 2023-2025 de Asociația Obștească Educație pentru Dezvoltare (AED) în colaborare cu Ministerul Educației și Cercetării.

Începând cu anul 2008, a fost inițiat în țara noastră Proiectul CONCEPT. Pe parcursul celor 15 ani de implementare a acestuia, au fost îmbunătățite condițiile de studii și cazare pentru elevii din școlile profesionale, au fost dotate laboratoarele și atelierile de profil, iar cadrele didactice și manageriale au beneficiat de numeroase formări metodologice. Au fost elaborate documente de politici educaționale, inclusiv standarde ocupaționale, standarde de calificare, curricula, ghiduri metodologice, materiale didactice și seturi de itemi de test. Donatorul, Fundația „Liechtenstein Development Service” (LED) a investit peste 8,5 milioane de euro în cadrul fazelor anterioare ale Proiectului CONCEPT.

Continuă campania de abonare pentru anul 2023

Dragi cititori, grăbiți-vă să perfectăți abonamentul anual la săptămânalul „Univers Pedagogic Pro”!

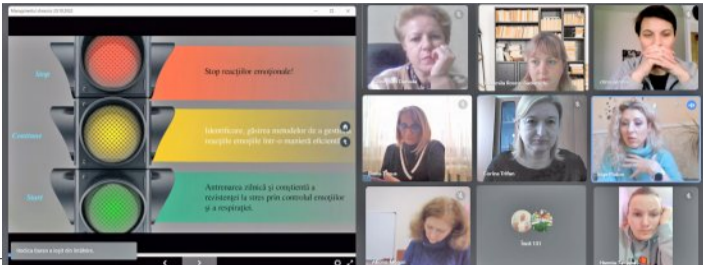
Echipa redacțională vă mulțumește pentru încrederea oferită și vă invită să rămâneți cititori fideli ai UPP și în anul 2023. În schimb, promitem să vă aducem pe masă cea mai utilă și veridică informație.

Amintim, Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei” pune la

dispoziție serviciul de abonare online, deci vă puteți abona chiar acum accesând linkul: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>

La Centrul de Formare Continuă și Leadership se învață gestionarea stresului

Managementul stresului în viața de toate zilele și la locul de muncă a fost genericul șirului de seminare organizate gratuit în perioada 1-7 februarie de către Centrul Formare Continuă și Leadership în cadrul programului de dezvoltare personală „Managementul stresului”.

Participând la activități, mai mult de 300 de persoane și-au dat răspuns la întrebările: Ce înseamnă stresul? Care sunt formele stresului? Ce este epuizarea profesională sau burnout? Care sunt cauzele și consecințele stresului? etc.

Pentru a intra în esența tuturor fenomenelor psihologice produse de stres, dr. Inga Platon, psihoterapeut, a vorbit participanților despre reacția luptă sau fugi (manifestată în primele 5 secunde) – un mecanism de autoconservare prezent în ADN-ul fiecăruia dintre noi.

Formatoarea a analizat, împreună cu publicul, cele cinci forme pe care le ia stresul la o anumită etapă, apelând la diverse exemple întâlnite în viață și oferind drept soluții de diminuare a efectului psihologic diverse metode și tehnici. La fel, s-a referit și la *sindromul general de adaptare* care presupune depășirea a trei faze prin care trece persoana supusă stresului: reacția de alarmă, rezistența, epuizarea.

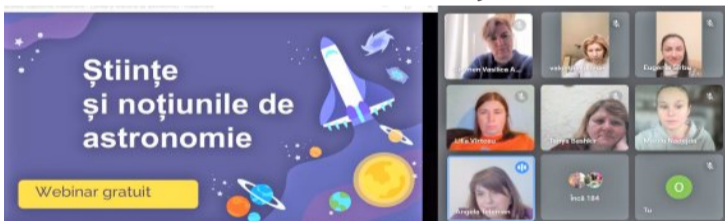
Așa cum a afirmat Inga Platon, stresul poate lua și o formă benefică contribuind la restabilirea echilibrului interior dereglat de solicitările exterioare. Stresul ne poate scoate din stări de apatie, ne poate face să devenim optimi, în cazul când nu trăim un stres inutil, cronic. Deci, nu uităm că viața e aici și acum și noi trebuie să trăim aici și acum prioritizând lucrurile astfel ca viața să fie o satisfacție. Prezența stresului în viața noastră depinde de atitudine și foarte multe depind de pesimismul și optimismul care ne domină interiorul.

Formatoarea recomandă să spunem stop reacțiilor emoționale, să identificăm metode de gestionare a emoțiilor într-o manieră eficientă, să antrenăm zilnic și conștient rezistența la stres prin controlul emoțiilor și a respirației. De asemenea, să lucrăm cu stările noastre și să încercăm să ne schimbăm atitudinea față de factorii de stres din viață.

Într-o atmosferă prietenoasă cei prezenți la activități au învățat să aplice o serie de strategii utile în prevenirea și diminuarea epuizării nervoase.

Stimați colegi, vă invităm să participați la modulele tematice promovate de CFCL, pentru a beneficia de consultația specialiștilor în domeniu!

Cadrele didactice formate la CFCL vor preda astronomia pe înțelesul copiilor

Peste 250 de cadre didactice din învățământul preșcolar și primar au participat, sâmbătă, 11 februarie, la un webinar gratuit organizat de departamentul *Educație timpurie și Învățământ primar* din cadrul Centrului Formare Continuă și Leadership al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”. Evenimentul a pus în discuție subiecte ce au tangență cu *Științele și noțiunile de astronomie*.

Pentru a demara lucrările webinarului, formatoarea Angela Teleman, dr., conf. univ., a provocat auditoriul să răspundă la întrebarea: Ce noțiuni din astronomie sunt studiate în învățământul preșcolar și primar? Aceasta a generat un alt șir de întrebări legate de temele studiate de copiii din instituțiile de educație timpurie și elevii claselor primare: Soarele se mișcă? Câte stele sunt în univers? Câte planete sunt în familia soarelui? Ce rol are luna ca satelit? Ce înseamnă explorarea spațială? Pentru obținerea unor răspunsuri adecvate și pe înțelesul copiilor, Angela Teleman a făcut apel la domeniile de referință pentru științe: științele vieții, pământului și fizicii. La fel, a luat în calcul prevederile curriculare pentru educația timpurie și învățământul primar. Fiind preocupat de cunoștințele din domeniul astronomic deținute de pedagogi, invitatul special al webinarului, Vitalie Chistol, dr., conf. univ. la Universitatea Tehnică din Moldova, șef planetariu, a dat peste cap un șir de mituri pe care cadrele didactice le aplică la ore și activități. Făcând apel la exemple concrete, dumnealui a explicat procesul de calcul al distanțelor între stele. Totodată, a vorbit despre poziția pământului față de soare, despre fazele lunii și schimbarea anotimpurilor, a prezentat un șir de deosebiri între stele și planete. Apreciabil este faptul că Vitalie Chistol a făcut uz de poezia eminesciană, pentru a explica unele fenomene astrale, fapt ce facilitează însușirea multor noțiuni astronomice.

Stela Giñju, dr., conf. univ. la UPSC, a venit în fața publicului cu un șir de recomandări, metode care vor determina pedagogii să faciliteze însușirea noțiunilor de astronomie în învățământul preșcolar și primar. În opinia formatoarei, pentru a înțelege mai ușor noțiunea de orbită, foarte util poate fi *Jocul Soarele și Planetele*. Pentru a înțelege fazele lunii, propune povestea euristică *De ce luna a rămas fără rochiță*, dar și completarea unei *Fișe de observare* timp de 28 de zile. La fel de practic poate fi experimentul *De ce luna luminează*, unde soarele este reflectat în oglindă.

În partea finală a webinarului, Angela Teleman a revenit cu un *Demers inductiv de predare*, prezentând un suport informativ despre *Univers, Sistemul solar, Lună etc.*, și a oferit publicului un șir de recomandări. De asemenea, a prezentat 3 caiete de Științe, pentru elevii claselor a II-a, a III-a, a IV-a, ale căror autor este, alături de Stela Giñju.

Oxana RAȘ

Să ne cunoaștem formatorii

Dacă o veți întreba despre anul nașterii, Angela TELEMAN își va aminti de frumusețea șirului de toamne trăite din 1980 încocoace, dar și de frumoasa copilărie trăită în satul Iurceni, localitate înconjurată de Codrii Nisporenilor, ai căror locuitori transmit și promovează o ineluctabilă strămoșească – olăritul. Menționăm că Iurceniul este renumit prin tradiționalul târg *Bâlciul Olarilor*, care adună anual olari din țară și de peste hotare încă din anul 1988.

Împreună cu sora ei, a crescut într-o familie cu părinți de o cumsecădenie rară, unde școala și rezultatele școlare aveau loc de cinste.

În anul 1996 a fost admisă la Colegiul Pedagogic „Alexandru cel Bun” din Călărași, specialitatea *Pedagogia Învățământului Primar*. Anii de studenție au convins-o în totalitate că nu poate fi altceva decât învățătoare. Și-ar fi dorit să ia această cale imediat după finalizarea studi-

Stimați colegi! Dragi prieteni!

Centrul Formare Continuă și Leadership al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” continuă campania de promovare a formatorilor din cadrul instituției și vă propune să o cunoașteți pe

Angela TELEMAN,
șefa Departamentului Educație Timpurie și Învățământ Primar,
doctor în științe pedagogice,
conferențiar universitar

ilor la colegiu, dar planurile i-au fost zădărnicate de dorința de a merge la facultate. Menționăm că a activat în funcția de educator la grădinița din Iurceni.

Studiile de licență și le face la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” unde, în anul 2005, obține titlul de licențiată în pedagogie la specialitatea *Pedagogia învățământului primar și limbă engleză*.

2005 este anul cu semnificație deosebită pentru Angela Teleman, an în care își începe activitatea de laborant și cadru didactic la Catedra *Pedagogia Învățământului Primar* în cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”. În același an aplică la studii de master în cadrul Institutului de Științe ale Educației, specialitatea *Pedagogie generală*. La îndemnul șefei de catedră *Pedagogia Învățământului Primar*, Maria Harea, conf. univ., renunță la activitatea didactică universitară și merge să activeze în calitate de învățătoare, iar această activitate o face mai puternică din punct de vedere profesional. În perioada anilor 2006-2009, își face studiile în cadrul Școlii

doctorale a Universității de Stat din Tiraspol, unde se bucură de totală susținere a coordonatorului, dr. hab. Ilie Lupu. În 2010 obține titlul de doctor în științe pedagogice la specialitatea 14.00.02 *Teoria și metodologia instruirii*. În această perioadă Angela Teleman se avântă într-o activitate dificilă, acceptând funcția de lector universitar la programele de formare profesională continuă de la catedra *Pedagogia preșcolară și Învățământ primar* din cadrul Institutului de Științe ale Educației.

Din 2014 până în prezent activează la catedra *Pedagogia Învățământului Primar* în cadrul UPSC (șefa catedră dr. Ludmila Ursu), de unde nu și-ar dori să plece niciodată.

Mulți ani la rând a fost coordonator al programelor de formare profesională continuă la specialitatea *Pedagogia Învățământului Primar*, ca astăzi să ajungă să organizeze activitatea Departamentului *Educație Timpurie și Învățământ primar* al Centrului Formare Continuă și Leadership din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”.

Interviu Blitz cu Angela TELEMAN

Destin

Încerc să conștientizez că pedagogia este, totuși, un domeniu de activitate, nu și menirea mea. Nădăjduiesc că în timp îmi voi putea demonstra acest fapt. De un lucru sunt sigură: aprecierea celor cu care mă intersectez ar putea fi valoroasă în vederea sublinierii acestei idei. Totul se învârtă în jurul acestui domeniu, deși fac și alte activități. Totuși, oare locul meu este în pedagogie?

Misiune asumată

Îmi doresc să influențez pozitiv studenții și cadrele didactice în vederea mării eficiente și calitative a instrumentelor pedagogice. Totodată, vreau să contribuim la transformarea școlii într-un loc unde elevii nu doar învață, ci și pun întrebări, socializează și se manifestă, un mediu în care ei vin cu plăcere.

Un atu profesional

Funcțiile de educator și învățător mi-au ușurat activitatea de cadru didactic universitar și predarea pentru programele de formare profesională continuă.

Cea mai importantă realizare/performanță profesională

Dacă ar fi să mai trec o dată prin școala doctorală, știind munca ce trebuie depusă, aș ezita. De aceea cea mai importantă realizare este obținerea titlului de doctor în pedagogie.

3 calități definitorii ale EU-lui personal

În timp, am colectat următoarele păreri împărțite în trei:

- Insistentă
- „Izghită”
- Carismatică

Bucuria vieții

Bucuria vieții, ca mamă, sunt cei doi copii.

Bucuria vieții, ca și copil, este prezența părinților în viața mea.

Bucuria vieții, ca profesionist, este că fac parte dintr-o comunitate academică extraordinară.

Bucuria vieții, ca om, ar fi legată de o afirmație pe care am auzit-o de la cineva: „Viața se analizează din punctul tău de vedere, ca persoană, nu în comparație cu altcineva.” Ast-

fel, pot spune că bucuria vieții mele este să simt că mă autodepășesc la un anumit moment.

Mândria incontestabilă

Sunt iurcenciancă, fac parte din familia crengiană, sunt membră a unui colectiv profesional extraordinar și asta este minunat.

Unul din visurile nerealizate

Nu am ajuns să răsfoiesc cărți la o bibliotecă universitară dintr-o țară străină.

Investesc în planurile de viitor.

Planuri de viitor

Obținerea calității de conducător de doctorat.

O revelație sufletească

Revelația mea personală a fost momentul când am realizat ce înseamnă puterea de a te ridica când ai căzut.

5 sfaturi pentru formabili

- Să citească,
- Să învețe,
- Să reflecteze,
- Să aplice,
- Să aspire!

Diplome de onoare pentru cercetătoarele UPSC

Mai multe cercetătoare din Republica Moldova au participat la o festivitate dedicată Zilei Internaționale a Femeilor și Fetelor din Știință, organizată de Ministerul Educației și Cercetării.

În cadrul evenimentului, dnei dr., profesor universitar Ludmila Ursu, Facultatea de Științe ale Educației, și dnei dr., conferențiar universitar Sofia Grigorea, Facultatea de Biologie și Chimie, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, în semn de apreciere a activității prodigioase și contribuției substanțiale la dezvoltarea științei, le-au fost înmănat Diplome de Onoare.

În același context, menționăm că, pentru succese remarcabile în domeniul științei și rezultate relevante în activitatea de cercetare în plan național și internațional, dar și cu ocazia Zilei Internaționale a Femeilor și Fetelor cu activități în domeniul științei, Academia de Științe a Moldovei a decernat Diplome de Onoare dnei dr., conf. univ. Larisa Sadovei, dnei dr., conf. univ. Silvia Golubițchi, Fa-

cultatea de Științe ale Educației, și dnei dr., conf. univ. Victoria Gonța, Facultatea de Psihologie și Psihopedagogie Specială, dnei conf. univ., dr. Tatiana Chiriach, Facultatea de Fizică, Matematică și Tehnologii Informaționale, și dnei conf.univ., dr. Cezara Gheorghită, Facultatea de Arte Plastice și Design de la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.

STEAM - rezultatul mixului de știință și artă care propune un mediu activ de învățare

Discuțăm despre integrarea artelor în procesul de învățare STEAM cu Ludmila Banari, profesoară de educație plastică la Gimnaziul „Mihail Baban”, s. Arionești, raionul Dondușeni

Activitatea online Integrarea artelor în procesul de învățare STEAM s-a desfășurat cu multă vervă și spirit creativ, atrăgându-i în procesul de investigare, cercetare, de creație și sinteză pe mulți elevi, părinți, pedagogi atât din gimnaziul Arionești, cât și din alte licee și gimnazii din raionul Dondușeni, precum și pe foștii absolvenți, oaspeți, băștinași de pe aceste meleaguri. Despre aceste importante momente ale muncii în proiect, dar și despre alte aspecte ale vieții tumultuoase care a curs lin în localitatea rurală, dar și i-a încurajat, îndemnat pe copii și dascăli să cunoască mai bine istoria de azi și de ieri a băștinașilor, s-a relatat la forul online. În dialogul cu Ludmila Banari, profesoară de educație plastică, moderatoarea activității, am conturat câteva idei elucidând cum au aplicat integrarea științelor cu artele în practică, creând un mediu de învățare mult mai eficient și mai de folos. Am punctat la ce concluzii au ajuns participanții.

abilitatea de a folosi instrumente necesare, de a finaliza un lucru organizat în echipă și, ceea ce e foarte important, capacitatea de a susține, a lua o atitudine.

– **Cum ați atras în proiect elevii, profesorii? Cum le-ați programat activitățile pentru a aduce cele proiectate la bun sfârșit?**

– Copiii, după provocarea venită de la pedagogi, „Vreți o școală cu aspect atractiv?”, au știut să-și exprime dorințele și ideile. Ei au identificat mai multe probleme, după care a fost aleasă una, care urma a fi rezolvată. Copiii ne-au uimit prin faptul că au fost ingenioși și la ce soluții au ajuns. Ele urmează a fi o sursă impresionantă de proiecte ce vor fi puse în practică, cu siguranță, în viitor. Am stabilit apoi echipa de proiect. Nimeni n-a fost obligat sau selectat special, ci s-au înregistrat din propria inițiativă. Inițial curiosi erau mai puțini, dar, pe parcurs, prin exemple de implicare, elevii au atras și alți colegi, deci s-a produs o reacție în lanț. Am elaborat împreună și planul, am distribuit responsabilitățile și am stabilit timpul necesar. După care au urmat etapele de lucru, adică realizarea propriu-zisă.

– **Ce produs au hotărât să modeleze elevii, pentru a demonstra cum se integrează disciplinele (matematica, educația plastică, educația muzicală, literatura, istoria etc.) în activitatea lor?**

– Copiii doresc schimbarea, învierea aspectului școlii. Ei au zis: „Ne dorim o școală de poveste!” Deci, am hotărât să începem cu sigla. De ce? O siglă e ca și un talisman. E mai lesne de realizat, necesită mai puțin timp. De la ea să începem!

– **Cum s-au integrat cunoștințele la diverse discipline, aplicate în practică, atunci când au dus la bun sfârșit lucrul asupra siglei?**

– Pe parcursul activității elevii au fost motivați de către profesorii de geografie, istorie, limbă și literatură română, matematică, educație pentru societate, educație muzicală, educație plastică și am încheiat cu prezentarea produsului final în fața colegilor, profesorilor, părinților, folosind spoturi video, poze, înregistrări audio etc.

Ludmila Suveică, profesoară de istorie, a purtat copiii în trecut, pentru a putea face o concluzie, apoi o alegere: ce prezentăm pe siglă?

Apoi a urmat studierea reliefului, a trăsăturilor caracteristice ale acestor palme de pământ, prezentat de Lilia Grău, profesoară de geografie, ca spațiu de desfășurare a activităților străbunilor, dar și a contemporanilor noștri. Am colaborat eficient și cu Viorica Cecan, care știe să-și lase amprenta frumos și definitiv în ceea ce realizează, făcându-și cinste vocației îmbrățișate. Am lucrat împreună și asta a fost mai mult decât intersecția scopurilor comune. Majoritatea colaborărilor cer a fi dirijate și coordonate. Și aici dirijorul a fost profesoara de limbă și literatură română, V. Cecan, care a inițiat un concurs intelectual de creație al tinerilor poeți din școală, o competiție de poezie în baza siglei școlii. Juriul, format din participanții la proiect, au scos în evidență poezia scrisă de Iustina Recean, deoarece ea ne îndeamnă la promovarea valorilor spirituale ale fiecăruia dintre noi.

Pentru a proiecta sigla, am avut nevoie și de abilități matematice. Aici au fost îndrumați de Liuba Olari, profesoară de matematică. Pe parcurs ne-am conectat și cu lumea muzicii, pentru a ne exprima sentimentele și ideile cu ajutorul sunetelor. Împreună cu Lucia Pușcaș, profesoară de educație muzicală, o persoană energică și creativă, copiii au aflat că fiecărei note muzicale îi este asociată o culoare, apoi au improvizat melodia siglei noastre, create cu atâta migală și trudă.

La ședințe am discutat cu colegii, părinții elevilor. Cei care au avut o atitudine pozitivă, au și participat la proiect.

Indiscutabil, pe parcurs am întâlnit și dificultăți: activitatea a stârnit curiozitate inițial unui număr mic de elevi, mai târziu mai mulți fiind motivați să se încadreze. O altă dificultate a fost refuzul de a se implica venit din partea unor persoane, timpul nefavorabil care nu ne permitea să facem fotografii, filmări sau să cercetăm împrejurimile comunității etc.

Scopurile și sarcinile pe care le-am propus în calitate de moderatoare au fost următoarele: să formez interes cognitiv în diferite tipuri de muncă, să implic elevii în activități științifice și creative, să formez abilități de comunicare, să contribuim la educarea unor personalități active social.

– **În produsele video pregătite sub egida consultantului Lucia Pușcaș, profesoară de educație muzicală, au fost reprezentate momente din activitățile de creare a emblemei-talisman a gimnaziului. Ce semnificație au simbolurile siglei?**

– Pe parcursul proiectului am creat o serie de spoturi video împreună cu elevii și colegii mei, profesori profesioniști. Din start am cercetat sigle ale multor altor școli. Asta ne-a inspirat. Am înțeles la această etapă că fiecare detaliu este important și că fiecare element are valoarea și semnificația sa. Și noi am reușit să găsim anumite simboluri și să le unim frumos și logic într-o siglă autentică ce ne reprezintă pe noi, cei din gimnaziul „Mihail Baban”, Arionești.

– **Cine v-a îndrumat să organizați acest forum online?**

– Fără îndrumările Domnicăi Vexler, metodist principal la DE Dondușeni, furnizor viu de idei valoroase, ce izvorăsc precum apele noastre arioneștene, fără colaborarea cu partenerii, produsul n-ar fi avut „față” pe care o are. Orice început e greu și necunoscut, de aceea ai impresia că te afli într-un labirint întunecos, fără firul Ariadnei în mână. De fapt, în legenda noastră firul e al Domnicăi Vexler, pentru că dumnezei mi-a pus în mână firul, după ce s-a luminat și am ieșit cu toții biruitori, minotaurul cu numele STEAM nefiind deloc strașnic.

Sperăm ca proiectul nostru să motiveze cititorii „Universului Pedagogic Pro” spre a crea altele, mai reușite. Ne-ar plăcea nespuse dacă ideile noastre le veți lua drept machetă pentru a iniția, a încerca, a crea, a realiza alte proiecte. Iar noi, actorii acestei activități, din toată sinceritatea sufletelor noastre vă dorim baftă și vă invităm să ne vizitați pitorescul nostru Arionești cu po-doabele-i faimoase.

Pentru conformitate,
Elvira ȚĂGANAȘ-PÂNTEA

– **Cum ați defini avantajele Proiectului STEAM, acum, după ce l-ați experimentat?**

– Proiectul meu a permis folosirea liberă a cunoștințelor însușite într-un mod ce le scoate în evidență, la lumină. STEAM e o creație personalizată deoarece e un produs al imaginației copiilor. STEAM e o temă abordată diferit pentru că întotdeauna pornește de la o temă studiată anterior, are o structură foarte flexibilă, mlădioasă, ușor de modificat, se adaptează oricărui nivel de studiu și de vârstă, chiar cea mai fragedă. Am văzut cu cât spirit inventiv pedagogii claselor primare au adaptat educația STEAM.

Elevii folosesc cunoștințele, abilitățile și tehnicile de lucru, de care au făcut rost, achiziționate la mai multe obiecte și la mai multe lecții. STEAM e o activitate de studiere și cercetare amplă a temei propuse, care începe prin stabilirea cu precizie a obiectivelor, apoi vorbim și de transparența, claritatea sarcinii de lucru.

– **„Teorie minimă – practică maximă”. Cum ați aplicat în procesul de lucru această deviză a Proiectului?**

– S-a produs o schimbare: elevul care a ascultat a devenit acum elev care exercită o acțiune, o influență asupra cuiva sau asupra a ceva. Elevul s-a simțit important pentru că face parte din viața celor adulți, deoarece a fost pus în situația de a rezolva probleme din viața reală. Și asta i-a interesat și i-a captivat. Mult i-a atras vizitele la primărie, la inginerul cadastral, citirea împreună a unei hărți, comunicarea cu persoanele notorii, consultarea consătenilor din diasporă, cercetarea împrejurimilor satului etc.

– **Și care sunt pașii pe care i-au urmat elevii în realizarea obiectivelor propuse?**

– Planul de desfășurare a proiectului a avut câteva etape. În pri-

mele două zile a fost ales subiectul – *Culoarea schimbă viața*, au fost formate echipele, s-au dus discuții cu elevii implicați în realizarea proiectului. În următoarele 7 zile a fost desfășurată activitatea de documentare și investigare și integrarea activităților din cadrul proiectului. Următoarele 7 zile au fost predestinate pentru pregătirea produsului și adăugarea detaliilor și atribuirea de funcționalități. Respectiv, a fost prezentat produsul. A 17-a zi a fost rezervată evaluării proiectului și reflecțiilor.

Planificând activitatea, am determinat obiectivele împreună cu elevii. Am organizat activitățile și am determinat formele de organizare. Selectând și prelucrând informația, am comunicat cu fiecare echipă în parte. Am coordonat activitățile, urmărind sincronizarea dintre activități și obiective. Am motivat activitatea elevilor, i-am ajutat, i-am încurajat.

– **Ce rol au activitățile proiectului în formarea și dezvoltarea spiritului de creativitate al copiilor?**

– Ei au fost îndemnați la descoperire, cercetare, studiere, invenție, realizare, valorificare, adică la pregătirea adecvată pentru viață, învățând prin a face ceva și lucrând aidoma unui om de știință, a unui inginer, a unui cercetător. Elevii au efectuat observări, au formulat idei și ipoteze, au experimentat și au pus în practică ceea ce au descoperit, au formulat și au transmis celorlalți concluziile lor.

Sigur, viața e plină de provocări, iar discipolii noștri, devenind maturi, se vor confrunta cu ele în viitor. De aceea e important ca azi să-i stimulăm să gândească și analizeze profund, pentru a deveni inovatori și lideri buni, spre a rezolva cele mai interesante provocări. Proiectul a stimulat capacitatea copiilor de a selecta informații utile,

Scriitorii pe care-i citim: Ion Anton, portret enciclopedic

Anton, Ion (născut la 3.12.1950, Ghelăuza, Strășeni, fiul lui Gheorghe Anton și Ileana Donică). Poet, prozator, publicist, jurnalist. În anii 1958-1966 este elev al școlii de opt ani din localitatea de baștină. Primele poezii le publică în ziarul mural al școlii, al cărui redactor a fost timp de doi ani. Debutul în presa republicană și-l face la săptămânalul „Cultura” și ziarul „Tinerimea Moldovei”,

în 1969, anul când absolvește școala medie de cultură generală din Strășeni (azi, Liceul Teoretic „Ion Vatamanu”). În anii 1972-1977 studiază la Facultatea de Litere, secția jurnalistică a USM, unde conduce cenaclul literar universitar „Mihai Eminescu”. În anii de studenție publică grupaje de versuri în revista Uniunii Scriitorilor „Nistru”, în revistele „Moldova”, „Scânteia leninistă” (ulterior

„Noi”). Este inclus cu poezii în culegerile colective „Dintre sute de catarge” (1975, 1977), redactate de exegeții literari Mihai Cimpoi și Ion Ciocanu. După facultate este angajat la săptămânalul Uniunii Scriitorilor „Literatura și arta”, condus de renumitul poet Victor Teleucă. A activat în calitate de corespondent, apoi în funcția de secretar general de redacție (1978-1983).

După legile acelor ani, în 1978, la secțiunea Poezie a Uniunii Scriitorilor din Moldova este pus în discuție manuscrisul primei cărți, „Vamă pentru speranță”. Manuscrisul, susținut de Victor Teleucă, Liviu Damian, Mihai Cimpoi, a fost recomandat editurii „Literatura artistică” spre editare, dar vede lumina tiparului abia în 1983. În 1987 se transferă de la săptămânalul „Literatura și arta” la „Tânărul leninist” (azi „Florile Dalbe”), unde exercită, pe rând, funcțiile de secretar responsabil, redactor-șef adjunct, apoi, din 1994 până în prezent este redactor șef al acestui ziar al copiilor din Moldova. În 1990 devine membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova, în 1996 - membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Chișinău.

Scriitorul Ion Anton este autorul mai multor cărți de poezie pentru copii, pentru adulți, de publicistică și autorul a cinci romane, editate în ultimul deceniu: „Foca” (2012), „Viața ca amintire” (2013), „Alina” (2015), „Ieșirea din uitare” (2019), „Marele Nanu sau stejarul genealogic Dicescu” (2020). A tradus din poezia azeră (pentru traduceri în 2017 a obținut și un premiu.)

Criticii literari Ion Ciocanu și Tudor Palladi sunt cei care au prezentat cititorului cele mai multe studii/eseuri despre poezia și proza lui Ion Anton. Despre opera lui Ion Anton au mai scris criticii literari și scriitorii: acad. Mihai Cimpoi, Ana Bantoș, Iurie Colesnic, Paul Goma, Victor Teleucă, Vitalie Răileanu, Gheorghe Vodă, Agnesea Roșca, Alina Nour, Veronica Postolache, Gheorghe Blănaru, Doina Cernica, Victor Prohin, Nicolae Busuioc, Tatiana Balan, Maria Harea, Claudia Partole, Nicolae Roibu, Lica Movilă, Nina Soroceanu, Lidia Ungureanu, Leo Bordeeanu etc.

În 1992 scriitorul editează cel de-al doilea volum de poezii „Viitorul ca moștenire”, urmează volumul „Rondelurile călătorului”, 1997, în care poetul a adunat cele mai bune

rondeluri ale sale, după care e caracterizat de acad. Mihai Cimpoi drept poet „care cugetă în forma pastelului și rondelului modernizat asupra vremelnice și veșnicei clipei de-o viață”. În 2011 vine cu volumul „De ce? Enciclopedie pentru fete și băieți curioși”, lucrare premiată la saloanele internaționale de carte de la Chișinău, apoi distinsă de Uniunea Scriitorilor cu prestigiosul premiu „Grigore Vieru”.

Despre volumul de poeme „Jocul de-a cuvintele”, Tudor Palladi afirmă: „rotunjimea cu care le-a înzestrat poetul ne face să le parcurem cu toată admirația. Munca asupra cuvântului este una interioară, care e „luptă cu inerția” gândirii și scrierii întru dobândirea apolinică, ideatică și dialoghică a poeziei. Aspirația omonimică a inspirației, de fapt, pare-se e una irostitabilă. În context, examenul în fața cuvântului este unul creator („În trecut, când daci eram / ne-am înmemurit c-un neam / neamul cel slăvit roman / al viteazului Traian // și a răsărit în lume / din cel legământ ceresc / un popor cu falnic nume / neamul nostru românesc” – „neam și ne-am...” Saw: „pe câmpia cea cu soare / merg agale două care / încărcate fiecare / cu fân care nai de care! // nu-i nimica de mirare / strângem vitelor mâncare. / iată vine iarna mare / care n-are îndurare...” Ori: „eu cer cel mai bun ghiozdan / am cărți multe-n noul an! / vânătorul, surd și chel / îmi întinde un cercel!” etc.). „Jocul de-a cuvintele” este și unul de-a poezia, până la urmă, deoarece el acoperă ideea de lirism și de metaforism ca și cum de la sine, poetul în definitiv învingând, grație inspirației și trăirii apolinice a cuvântului, didacticismul și ilustrativismul anost și fără rost, fără sorți de izbândă de a deschide geamul nevăzut al nespulului („un pahar mare la bază / zice că-i obiect de vază / vaza uită uneori / că-i un simplu vas de flori // om de vază... neam de vază... / oare cine-o să ne vază / și-o să pună-o floare-n vază / pentru limba

noastră – pază? etc.). Mai departe, omonimele, omofoanele și omografele descind cu toate, în fond, din aceeași rădăcină creatoare a omului, a limbii și condiției lui socioumane, dialectice și istorice, mitice și mistice, civice și poetice”.

O analiză de ansamblu face criticul literar Ion Ciocanu: „cu trecerea timpului, Ion Anton propune cititorului o lectură dincolo de cuvânt, una care ne obligă să descifrăm subtextul imaginii poetice, intuit cu ușurință, de exemplu, în poezia *Blazon*: „Bourul paște iarba cea rea a uitării / vulturul ciugulește obârșia mea risipită, / Lucașul sărută apa înstrăinată a mării / iar luna pe vârful de Carpați s-ar vrea întregită...” În versuri ca acestea poetul ne invită să decodificăm istoria însăși a Patriei noastre istorice și a moldovenilor ca parte inalienabilă a ei”. „Cultivator al rondelului (într-o carte de la 1997, *Rondelurile călătorului*, și nu numai), Ion Anton l-a înnoit, adăugându-i o rimă suplimentară, ca o „a treia strună”, fapt ce-i asigură atenuarea monotoniei muzicale de care nu e scutit modelul clasic al speciei”. „Ar mai fi de spus cuvinte de prețuire despre *Măine va fi ieri* (2002), *Necuprinsul punctului* (2005), *Cădere sentimentală pe gânduri* (2010), *Anotimpurile clipei* (2015), *Dezgolirea sufletului de trup* (2020) și despre alte volume de poezie ale autorului”, dar vom consemna și contribuția poetului „la dezvoltarea literaturii cognitive-didactice pentru copii prin *Bună dimineața, ziuă!* (1986), *Cuibul soarelui* (2003), *Garderoba veselă* (2006), *Veseli îndrumări pentru vestiar* (2010), *Jucăria din cuvinte* (2015), *Cercei de cireșe și Jocul de-a cuvintele* (2017), cărți remarcabile prin concretețea, atractivitatea și sugestivitatea imaginilor, prin umorul firesc, relaxant și – fapt deosebit de important – îmbietor la lectură și la meditații despre cele citite”. „Nu este deloc neglijabilă publicistica sa, începând cu cartea de interviuri cu

savanții *Dincolo de formule* (1984) și încheind cu o autentică sursă de informație și de educație pentru copii și adolescenți, dar folositoare și pentru părinții și bunicii acestora, - „De ce? Enciclopedie pentru fete și băieți curioși” (2011)”, susține criticul literar Ion Ciocanu în studiul „Introducere în Antologie”. După Ion Ciocanu, „cel mai vast sector de creație cultivat de Ion Anton este proza literară. Încă din 1991 Domnia sa a publicat o schiță inspirată din istoria neamului nostru – *Zodia zimbriului*, în 2004 reeditată într-o versiune nouă, revăzută și adăugită, la Timișoara, editura „Augusta”. E o simbioză organică a informației științifice riguroase și a unei reale expresivități propriu-zis artistice. Or, gustul pentru roman s-a dezlănțuit de-a binelea în forul interior al scriitorului, curând acesta dând la iveală două lucrări și mai incitante decât *Foca*. Editate separat câte una, recent ele au văzut lumina tiparului sub formă de dilogie în volumul *Singuri în doi* (Iași, „Tipomoldova”, 2015).

Rudă prin asociere cu dinastia Dicescu, Ion Anton recent a propus cititorilor un nou roman. Despre romanul-cronică „Marele Nanu sau stejarul genealogic Dicescu”, acad. Mihai Cimpoi avea să afirme: „autorul prin această excepțională operă documentar-artistice, dezvăluie cu o surprinzătoare măiestrie literară rolul esențial al familiei în păstrarea memoriei naturale a trecutului, întrucât doar ea permite formularea de răspunsuri la întrebările: de unde sunt? Al cui sunt? Ce limbă vorbesc? În carte, un roman de familie, dar și un roman de istorie, ca într-o picătură magică de rouă, se oglindește destinul dramatic al întregii elite naționale basarabene, preocupată în mod real de problemele economice și socio-culturale ale băștinașilor și luptând curajos cu regimul țarist din Imperiul Rus întru soluționarea lor, apoi dizolvată definitiv, ca pătură socială,

în apele tulburi și năvalnice ale unei istorii ingrate” (prefață la roman, editura „Eikon”, București, 2020).

Opera lui Ion Anton a fost apreciată cu distincții și premii importante: Medalia „Meritul civic” (2000), Premiul Ligii Jurnaliștilor Profesioniști (2002); Ordinul de Onoare (2010), Diploma de gradul întâi a Guvernului Republicii Moldova (2010); Premiul Ministerului Tineretului și Sportului (2014), premiul special al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2019); Premiul special al Bibliotecii Județene „Gh. Asachi”, Iași, „Cea mai originală carte de poezie de dragoste”, Salonului Internațional de Carte Românească, pentru volumul de poeme „Măine va fi Ieri; Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru „Zodia Zimbriului”, Salonului Internațional de Carte pentru Copii, Chișinău, 2004; Premiul Internațional „Steaua Calității”, categoria Aur, acordat la compartimentul mass-media și realizări de creație, redactorului-șef al revistei „Florile Dalbe”, pentru management excelent, perseverență și excrelență în domeniul calității, Paris, 2008; Premiul „Cartea cognitivă” la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, pentru volumul „DE CE? Enciclopedie pentru fete și băieți curioși, 2012; Premiul „Danaster” al Fundației „Eco ART”, Iași, pentru romanul-cronică „FOKA”, la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, 2013; Premiul Ministerului Tineretului și Sportului pentru romanul „Viața ca amintire”, la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, 2014; Premiul Institutului Cultural Român „Mihai Eminescu” și al Secției Naționale a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (YBBI) pentru poezie „Grigore Vieru”, 2016 și multe altele.

Daniel VEREJANU,
Institutul de Filologie Română
„B. P. Hasdeu” al USM

Мы приветствуем детей всего Мира!

Международный День Образования подчеркивает важную роль в построении современного мира. Как сказал Жан Жак Руссо „Всё, чего мы не имеем при рождении и в чём нуждаемся, впоследствии даёт нам воспитание и образование”.

Педагоги УРО № 89 „Ласточка” активно приняли участие в проекте Департамента Образования и решили осветить ту главную основополагающую роль образования в свете формирования личности будущего, коим является нравственное образование. В рамках проекта была организована прекрасная общесадовая выставка детских работ – „Если будем мы в светлое верить, станет в мире немножко добрее”, которая продемонстрировала понимание того, что Земля – наш общий

дом, он прекрасен и хрупок, и что самое дорогое для всех живущих на Земле – это мир, мама, родной дом, солнце, доброта, красота. В своих проектах педагоги наглядно показали значимость всестороннего развития детей, показав многообразие форм работы с детьми на страничке Facebook детского сада.

Понимая, что ум – это не сосуд, который надо заполнить, а факел, который необходимо зажечь, вот уже несколько лет наш коллектив старается максимально расширить работу по мультикультурному воспитанию детей в условиях учреждения раннего образования и творческая группа педагогов: Галина Черноморец, Марина Манзюк, Галина Моргун, Татьяна Добровольская активно занимаются внедрением и пропагандируют среди коллег, столь важные основы культуры добрососедства, многоязычие и интерес к народным, обычаям и традициям. Директор

детского сада Дорина Банчу, которая активно курирует и поддерживает все образовательные проекты, участие в международных конкурсах, фестивалях, предложила двум польским группам в рамках проекта – Международный День Образования во имя будущего, провести мероприятие под слоганом – „Мы приветствуем детей всего Мира!” Чтобы показать каких прекрасных результатов по реализации куррикулума „Культура добрососедства” достигли дети и педагоги. В программу мероприятия вошли: Исполнение песни на английском языке „Hello To All The Children Of The World”, прозвучало приветствие детям

всей Земли на 12 языках мира, а также дети двух групп инсценировали песню „Дети Земли” Мудрые слова песни очень актуальны и важны:

„Дети всей Земли, если б ваши сны
Мир наш изменить смогли.
Жили, чтоб не врозь, небо чтоб без слёз.
В мире без войны, предательства и вины.
Мы все изменить должны!”

„Быть человеком – это и значит чувствовать, что ты за всё в ответе” так писал Антуан де Сент Экзюпери, как же это верно, а ведь мы взрослые закладываем, именно сейчас основу будущих личностей и мы должны сделать всё от нас зависящее чтобы из наших крошек выросли добрые, умные любящие творцы счастливого Мира.

Галина МОРГУН,
методист,
первая дидактическая степень
Марина МАНЗЮК,
воспитатель,
первая дидактическая степень

Aspecte ale ecologizării învățământului profesional tehnic

În ultimele trei decenii accelerarea activităților sociale și economice a transformat relația dintre om și mediu. Creșterea vertiginoasă a populației, migrarea și concentrarea populației în localitățile urbane, schimbările climatice, epuizarea resurselor neregenerabile, poluarea excesivă a solului, apelor și a plantelor - toate conduc la necesitatea implementării urgente a măsurilor de ecologizare, în toate domeniile vieții și activității umane.

În asemenea condiții, educația ecologică ocupă un loc din ce în ce mai important în politicile țărilor europene, iar protecția mediului a devenit o prioritate majoră în spațiul european și pe plan mondial. Conform UNESCO, anume ecologizarea învățământului profesional tehnic este una dintre cele mai bune modalități de inițiere a procesului de ecologizare a viitorului.

În cadrul seminarelor și cursurilor de ecologizare desfășurate pentru directorii și cadrele didactice din instituțiile de învățământ profesional tehnic, am constatat că, în plan general, toți sunt de acord cu necesitatea ecologizării, însă dificultățile apar când se trece concret la acțiunile de ecologizare ce pot fi implementate într-o instituție sau alta. Mulți pun întrebarea: „Cum și ce putem noi să ecologizăm? Domeniul nostru de activitate nu este legat de sfera ecologică sau natură. Noi pregătim lăcătuși, mecanici, secretari, grefieri etc., iar activitatea lor nu este legată de protecția mediului”.

Consider că aceste întrebări apar atunci când ecologizarea este înțeleasă exclusiv ca proces de introducere în planul de învățământ a disciplinelor ecologice sau a modulelor/temelor strict ecologice în curricula disciplinare. În realitate, aspectele și metodele ecologizării instituțiilor ÎPT sunt mult mai variate și, din această gamă variată, oricare instituție poate găsi și implementa ceva potrivit pentru ea în funcție de condițiile și posibilitățile sale concrete. Pentru argumentarea ultimei afirmații, voi prezenta doar trei exemple de activități desfășurate în cadrul Colegiului de Ecologie din Chișinău cu privire la ecologizare.

Ecologizarea procesului de instruire

Colegiul de Ecologie este o instituție specializată în domeniu vizat, de aceea un prim pas a fost să elaborăm pachete educaționale (Profil Ocupațional, Standard Ocupațional,

Standard de Calificare, Planul de studii, Curricula modulare și cele disciplinare), anume pentru specialitățile strict legate de ecologie, precum „Ecologia și protecția mediului”, „Gospodărirea și protecția apelor”, „Silvicultura”. În această elaborare accentul a fost pus pe „înverzirea” acestora anume în conformitate cu necesitățile și cerințele înaintate de agenți economici atât din domeniu, cât și din alte sfere al economiei naționale.

La pasul doi am pornit activități de „înverzire” a specialităților și disciplinelor ce nu se referă strict la domeniul ecologic. În cazul dat efortul s-a concentrat pe revizuirea conținuturilor materiei predate, pentru a le orienta spre tehnologii și procedee de lucru nonpoluante sau cele ce permit reducerea deșeurilor, reutilizarea și reciclarea deșeurilor, reducerea consumului de energie și resurse, utilizarea materiei prime ecologice, acestea fiind unele ce pot susține ecologizarea oriunde, indiferent de genul sau de domeniul de activitate.

Ecologizarea infrastructurii instituției

Ca și în multe alte instituții de învățământ din Republica Moldova, infrastructura Colegiului de Ecologie a fost moștenită de la fosta Uniune Sovietică, având cladirile construite prin anii '60 ai secolului trecut, ele fiind înzestrate cu rețele de apă, canalizare, termoficare și de electricitate vechi și uzate, inefficiente și cu un consum mare de resurse. Sălile de studii și căminele erau echipate cu mobilier învechit, iar laboratoarele - dotate cu echipamente nefuncționale.

Ecologizarea acestei infrastructuri învechite este o preocupare permanentă atât a directorului și a corpului administrativ, cât și a întregului colectiv didactic și auxiliar al colegiului. Cu eforturi comune, în ultimii ani, am reușit să dotăm sălile de studii cu mobilier nou, televizoare, proiectoare, table interactive, conexiune la

internet, echipamente și utilaje noi pentru laboratoare, calculatoare noi în laboratoarele de informatică și cabinete de specialitate, să asigurăm Catedrele metodice cu calculatoare, imprimante și proiectoare.

O altă schimbare în bine a fost modernizarea în blocurile de studii a sistemului de iluminat, prin instalarea panourilor cu becuri LED (ceea ce a permis reducerea consumului de energie electrică) și înlocuirea în căminele și blocurile de studii a geamurilor vechi și degradate cu geamuri de tip termopan (ceea ce contribuie la reducerea cheltuielilor pentru energia termică).

Toate cele menționate au contribuit la îmbunătățirea condițiilor de învățământ și de trai al elevilor, dar și a condițiilor de lucru ale profesorilor și personalului auxiliar.

Cu toate acestea, la acest compartiment mai sunt încă multe de făcut, precum reparația capitală și termozolarea blocurilor de studii și căminelor, reparația capitală a rețelelor de energie electrică, termică, apeduct și canalizare, instalarea panourilor fotovoltaice, pentru reducerea consumului de energie electrică și termică etc.

Ecologizarea atitudinii și comportamentului

Una dintre posibilitățile educării atitudinii și comportamentului ecologic o constituie organizarea și desfășurarea activităților extracurriculare. La acest compartiment, Colegiul de Ecologie a desfășurat o serie de evenimente și activități, organizate pentru elevi și cadrele didactice atât pe plan local, cât și național sau internațional.

Printre aceste activități putem enumera:

- Cursul de instruire „Ecologizarea instituțiilor ÎPT”, destinat direc-

torilor și directorilor adjuncți din instituțiile ÎPT;

- Cursul de formare „Curricula ecologizate”, destinat profesorilor din instituțiile ÎPT;
- Atelierul de lucru axat pe dezvoltarea unei platforme de dialog (Alianță) ale actorilor relevanți din domeniul educației, mediului de afaceri, societății civile privind ecologizarea ÎPT;
- Conferința științifică a elevilor „Impactul schimbărilor climatice asupra mediului și societății”;
- Workshopul pentru elevi privind dezvoltarea ecoturismului în ariile naturale valoroase din Republica Moldova;
- Tabăra de vară cu realizarea concursului de cercetare „Monitorizarea impactului activităților recreative asupra resurselor naturale”;
- Conferința silvică inter-instituțională „Rolul pădurilor în asigurarea producției și consumului durabil”;
- Concursul național de desen, foto, video „Învăț să iubesci pădurea”;
- Activitatea „Starturi vesele & biochimie - cel mai isteț, iute și ingenios”;
- Activitatea practică „Un arbore pentru dănuirea noastră” (cu 5 mii de puiți plantați);
- Activitatea de plantare a unui lot de teren (cu 4 mii de puiți) din fondul național forestier amplasat în s.Zăicana;
- Activitatea de plantare a unei grădini de meri la Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor, cu ocazia împlinirii a 30 de ani de cooperare între Germania și Moldova.

Această listă poate continua cu alte câteva zeci de activități și evenimente organizate și desfășurate numai pe parcursul ultimului an calendaristic. Toate contribuie la dezvoltarea atitudinii și comportamentului ecologic atât la elevi, cât și la cadrele didactice implicate în organizarea și desfășurarea lor.

Bineînțeles, pentru organizarea și desfășurarea activităților și evenimentelor în toate cele trei exemple

enumerare mai sus sunt necesare resurse financiare considerabile. Din păcate, procesul de ecologizare nu este deloc ieftin, iar cu resursele financiare alocate din buget și obținute pe baza taxelor de studii realizarea acestui obiectiv este aproape imposibilă.

Pentru a putea realiza toate activitățile descrise mai sus, Colegiul a apelat la finanțare suplimentară, prin câștigarea unor granturi de implementare a diferitor proiecte. Aici pot enumera Proiectul „Ecologizarea învățământului profesional tehnic pentru o economie verde” și Proiectul „Consolidarea capacității Colegiului de Ecologie în formarea competențelor verzi în învățământul profesional tehnic” - ambele fiind finanțate de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) cu cofinanțate din partea Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), Proiectul transnațional „Protejarea ariilor naturale valoroase din Moldova”, finanțat de către Serviciul Forestier al Statelor Unite ale Americii (USFS), Proiect educațional „Educația ecoforestieră și creșterea sustenabilității serviciilor forestiere”, finanțat de Agenția Slovacă pentru Cooperarea în Dezvoltarea Internațională (SlovakAid), precum și unele proiecte finanțate prin concurs din fonduri de finanțare complementară a Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova.

În concluzie, afirmăm că toate activitățile de ecologizare descrise mai sus sunt actuale, esențiale și pot fi implementate în orice instituție și la orice program de învățământ profesional tehnic, indiferent de specializarea acestora pe domenii de activitate. Mai mult decât atât, activitățile de ecologizare contribuie considerabil la îmbunătățirea calității serviciilor educaționale oferite și fac parte din managementul integrat al calității instituției de învățământ profesional tehnic.

Vitalii COICA,
director adjunct instruire practică,
grad didactic superior,
Colegiul de Ecologie din Chișinău

Sfârșitul oricărei națiuni: adevăr sau propagandă?

S-a întâmplat în Suedia. Un profesor de economie de la un colegiu a declarat că nu a picat vreodată pe cineva la examen, dar a picat odată o grupă întregă. Acea clasă a insistat că socialismul este funcțional și că nimeni nu ar trebui să fie sărac și nimeni bogat, toată lumea EGALĂ!

Profesorul le-a spus: „Ok, vom face în grupa aceasta un experiment asupra socialismului. Se va face media tuturor notelor și fiecare va primi aceeași notă, astfel încât niciunul nu va pica și niciunul nu va primi nota 10.”

Beneficii în mod egal

După primul test, notele au fost adunate și împărțite la numărul de studenți, în final, toți au primit un 8. Studenții care au studiat intens

au fost supărați, iar cei care au învățat mai puțin au fost bucușori peste măsură. Cum cel de-al doilea test se apropia, studenții care studiaseră puțin au învățat și mai puțin, iar cei care studiaseră mai intens și-au spus că și ei vor o „poma-

nă”, așa încât și ei au studiat mai puțin. Media celui de-al doilea test a fost 6! Nimeni nu mai era fericit.

Cădere liberă

Când a fost dat al treilea test, media notelor a fost 4. Notele nu au fost crescătoare (nu s-a produs mai mult), deoarece au apărut certurile, acuzațiile, ura și nimeni nu a vrut să învețe pentru beneficiul altuia. Spre marea surpriză a tuturor studenților, toți au picat. Profesorul le-a spus că socialismul va pica în final, deoarece, atunci când recompensa este mare, efortul pentru a avea succes este, de asemenea, mare. Dar când statul nu mai acordă acea recompensă, nimeni nu va încerca sau va

vrea să aibă succes. Nu putea fi o explicație mai simplă.

Concluzie

Iată un scurt paragraf care sintetizează totul: *Nu se poate legifera ca săracul să fie liber, iar bogatul în afara libertății. Ceea ce primește o persoană, fără a fi muncit pentru aceasta, trebuie produs de cineva, care, la rândul lui, nu primește pentru ceea ce a muncit.*

Statul nu poate da cuiva ceva, fără să fi luat mai înainte de la altcineva. Când jumătate din populație vede că poate să nu muncească, pentru că cealaltă jumătate va avea grijă de ea și când jumătatea care a muncit realizează că nu are sens să mai muncească, pentru că alții sunt beneficiarii muncii lor, atunci, prietene, acesta este sfârșitul oricărei națiuni.

Sursa: laclasa.ro

Dezvoltarea competenței de lectură și receptarea textelor literare

Concepția materialistă despre lume și viață, care mai persistă și astăzi, a sugrumat în sufletele oamenilor tot ce este mai de preț. În aceste împrejurări, se impune o refacere fundamentală a sistemului educațional. Fiecare cadru didactic, prin disciplina pe care o predă, încearcă să pună o piatră de temelie în educația unui copil. Cu toate acestea, după cum afirmă Maria Hadîrcă, „și în condițiile societății actuale, tot școlii îi revine misiunea de a-i readuce pe copii și pe tineri în lumea cărților”. În acest context, unul dintre obiectivele de referință ale predării/receptării literaturii ca disciplină școlară îl constituie lectura operelor artistice incluse în programa de învățământ, precum și a celor suplimentare.

Lectura este un instrument ce dezvoltă posibilitatea de comunicare între oameni și îi ajută, astfel, să-și formeze capacități de gândire și limbaj, dezvoltă imaginația și cultura generală a unui copil. Scopul lecturii este de a forma progresiv un tânăr cu o cultură comunicațională și literară de bază, capabil să înțeleagă lumea din jurul său, să comunice, să interacționeze cu semenii, exprimându-și gânduri, stări și sentimente, să fie sensibil la frumosul din natură și la cel creat de om.

În era digitală, în care informațiile sunt oferite „de-a gata”, este tot mai greu să convingi elevii să citească opere literare. Importanța lecturii este dată de aspectele educative pe care le implică:

-aspectul cognitiv: prin lectură elevii își îmbogățesc cunoștințele despre lume, despre realitate;

-aspectul educativ: lectura contribuie esențial la educarea copiilor în dimensiunile etice și estetice;

-aspectul formativ: lectura are drept consecință formarea și consolidarea deprinderilor de muncă intelectuală, dezvoltarea gândirii, a

imaginației, a capacității de exprimare corectă și expresivă.

Mediul școlar este educogen prin ritmul de activitate și organizarea într-o anumită consecutivitate a activităților educative. Actul lecturării înseamnă o interacțiune dintre domeniul cognitiv și cel afectiv-evaluativ, dar și o relație de complementaritate dintre explicație, comprehensiune și interpretare. Astfel, lectura, ca discurs didactic, impune nu numai cunoașterea de sarcini care pot fi pe măsura puterii elevilor la o etapă ori alta.

Competența specifică 3 din Curriculumul Național *Lectura și receptarea textelor literare și nonliterare prin diverse strategii, demonstrând spirit de observație și atitudine creativă* prevede activități de prelectură, activități de lectură și activitățile de postlectură, ce vizează mai multe metode ce pot fi utilizate. Din competența lecturii, ea fiind una generală, transversală și complexă, derivă următoarele concepte/unități:

- de lectură fluentă, expresivă a diverselor tipuri de texte;
- de receptare adecvată a mesajului global al textului citit;

- de înțelegere detaliată a universului ideatic descris în text;
- de analiză și interpretare a unei tipologii variate de texte;
- de rezumare a textului citit;
- de percepere a construcției interioare a textului;
- de formulare a unor opinii în legătură cu textul citit etc.

Lețiile de limba și literatura română îmi oferă personal posibilități pentru organizarea și desfășurarea unor multiple activități, menite să dezvolte aptitudinile elevilor, capacitățile lor intelectuale. Fără a exclude strategiile învățământului tradițional, învățătorul trebuie să folosească și strategii didactice moderne, platforme educaționale care vor menține interesul elevilor, vor crea atmosfera favorabilă de învățare, astfel dând un nivel ridicat și necesar societății.

Metode de predare-învățare-evaluare moderne folosite pentru valorificarea lecturii: brainstorming,

explozia stelară, harta lexicală, scrierea liberă, reportajul, interviul, jocurile didactice orale, predarea reciprocă, diagrama venn, proiectele de lectură estivală, lectura pe roluri a unui fragment, fișa biografică a personajului, ecranizarea operei de către elevi, prezentarea de carte, cenaclurile literare, șezătorile și concursurile, întâlnirea cu scriitori și critici literari, dramatizarea unor texte cunoscute etc., astfel, P. Cornea consideră că orice activitate de lectură, în cadrul procesului didactic, trebuie să se desfășoare prin *multiple lecturi de înțelegere / receptare / analiză / decodificare / interpretare a textului scris*. În opinia autorului, procesul lecturii trebuie să parcurgă cinci etape: 1) percepția / receptarea textului; 2) relectura pentru decodarea sensurilor textului; 3) lectura pe unități a textului și înțelegerea detaliată a sensului; 4) lectura interpretativă a unor secvențe de text; 5) interpretarea estetică a textului.

Cartea îi oferă celui ce o parcurge, pe lângă satisfacțiile pe care

„Cartea este o făgăduință, o bucurie, o călătorie prin suflete, gânduri și frumuseți.”

(Tudor Arghezi)

le aduce orice fapt de cultură, prilejuri unice de reflexie și de trăiri spirituale. Ea îndeamnă la introspecție, contribuie substanțial la formarea și modelarea personalității și comportamentului cititorului. Poate de aceea cartea este prezentă mereu în viața omului modern, cu toată „conurența” televizorului și a calculatorului. Lectura rămâne una dintre cele mai intense, mai educative și mai răspândite activități. Cu cât apropierea copilului de carte se face mai devreme, cu atât mai importante și mai durabile sunt efectele ei în domeniul limbajului, al comunicării, precum și în cel al comportamentului și al socializării.

Prin urmare, lectura nu este doar un simplu obiectiv: ea presupune deopotrivă și un instrument de educație și dezvoltare personală atât în cadrul școlii, cât și al vieții propriu-zise. Facultatea de a citi constituie, în opinia mea, o condiție fundamentală a reușitei în multitudinea de materii pe care viața le însumează. Dincolo de citate și termeni științifici, care se învață din cărți, rolul esențial al lecturii rămâne faptul că aceasta ne cimentează abilități de acțiune în multe alte situații pe care traiectul existențial le presupune, cum ar fi: abilitatea de a vorbi, de a tăcea, de-a conversa, de-a râde, de-a te ruga... Toate acestea capătă o altă conotație când vin de la o persoană citită.

Suzana CRAVEȚ,
profesoară de limba și literatura română,
grad didactic I,
IP LT „Constantin Stere”,
mun. Soroca

Utilizarea resurselor bibliotecii digitale „Educație online” în desfășurarea activităților didactice

Biblioteca digitală „Educație Online” este platforma care oferă acces la un număr impunător de resurse educaționale. Atât profesorii, cât și elevii au acces liber și gratuit la o gamă largă de resurse în format video, ppt, pdf, activități interactive, care oferă oportunitatea de a realiza activități didactice de învățare altfel.

Aliona LAVRIC,
profesoară de matematică,
grad didactic I, LT „Grigore Vieru”, or. Briceni

La o astfel de lecție de matematică, organizată după principiul clasei inversate, au participat elevii clasei a VII-a. Lecția cu subiectul „Construcția triunghiurilor după cazurile LUL, ULU, LLL (utilizând rigla gradată, raportorul și compasul)”. Proiectarea activității s-a efectuat în baza lecției video: <https://educatieonline.md/details?5387397dd40343ef9602ce5a3a16da02>.

Matematica este disciplina care are un rol important în dezvoltarea personalității elevului, în achiziționarea unor competențe necesare pentru învățarea pe tot parcursul vieții, dar și pentru integrarea într-o societate bazată pe cunoaștere. La nivelul elevului de clasa a VII-a, aceste competențe sunt în curs de dezvoltare. Competența specifică „Explorarea noțiunilor, a relațiilor și a instrumentelor geometrice pentru rezolvarea problemelor, demonstrând consecvență și

abordare deductivă” este convertită în următoarele obiective operaționale: să identifice instrumentele necesare pentru construcția unui triunghi; să utilizeze terminologia și simbolică respectivă la nivel și corect; să efectueze măsurări (cu rigla, raportorul) conform condițiilor problemei; să analizeze datele problemei în scopul determinării potențialului de rezolvare a ei; să manifeste independență în gândire și acțiune în procesul rezolvării de probleme.

Realizarea obiectivelor propuse au format elevilor capacități de dobândire, formare și aplicarea cunoștințelor.

RED sunt resurse ale bibliotecii digitale elaborate la diferite teme de studiu. Ca temă pentru acasă elevilor le-a fost propusă o activitate interactivă – „Triunghiul și elementele lui”

(Biblioteca digitală/activități interactive/matematica/clasa a VII-a, <https://learningapps.org/12539431>), prin intermediul căreia elevii și-au reactualizat cunoștințele referitor la clasificarea triunghiurilor după unghiuri și după laturi. Elevii pot accesa în mod repetat jocul pentru a obține un rezultat excelent. În scopul evaluării nivelului de cunoștințe necesare pentru a trece la tema nouă, dar și în scop de sporire a nivelului de recunoaștere a simbolurilor și de utilizare corectă a terminologiei aferente noțiunilor geometrice studiate, elevilor li s-a propus o dictare matematică. Materialul pentru profesor și rezultatele pentru elevi au fost transmise în Classroom, ca suport pentru realizarea autoevaluării cunoștințelor în baza a 10 exerciții. (<https://view.genial.ly/6176d5910a6b5e0d7f6d085a/presentation-proiect-didactic-la-matematica>).

Principiul „clasei inversate” schimbă cu locul activitatea elevului și cea a profesorului. Lecțiile video permit profesorului să selecteze segmente speciale ale lecției, pe care le propune elevilor să le studieze singuri și să vină cu soluții concrete pentru rezolvarea problemelor. Trei grupuri de elevi au studiat și au prezentat câte o problemă rezolvată la fiecare caz de construcție a triunghiurilor, activitate care a contribuit la realizarea sensului activității didactice. Produsele elevilor au fost triunghiurile construite sub indicațiile profesorului virtual și problemele rezolvate, utilizând aceste desene. Indi-

catorii de performanță la prezentarea lucrărilor au fost: respectarea măsurilor indicate în condițiile problemei, precum și utilizarea în mod adecvat și corect a terminologiei și simbolicii.

După cum am mai spus, resursele bibliotecii digitale sunt variate și de mare folos pentru noi, profesorii, atât pentru diversificarea metodelor de predare-învățare-evaluare a conținuturilor curriculare, cât și pentru menținerea stării de bine a elevilor, motivarea și provocarea lor spre cercetare și descoperire. De exemplu, în baza activității practice „Ordine simplă” de la lecția video/<https://educatieonline.md/>, elevii au elaborat algoritmul de construire a triunghiurilor în baza cazului LLL, demonstrând, astfel, cum pot aplica cunoștințele acumulate la realizarea unor procese de analiză și sinteză. Instruirea elevilor cu CES necesită o abordare specială. Aici avem nevoie de materiale didactice suplimentare. Fișele speciale individualizate, cu diferite tipuri de triunghiuri, cu condiții de determinare a dimensiunilor elementelor triunghiurilor propuse, transformă sarcinile școlare în activități interesante, atractive, accentul fiind pus pe necesitățile de învățare și potențialul elevilor. Ele au făcut posibilă integrarea elevilor cu nevoi speciale în activitatea comună, dar și la demonstrarea abilităților necesare pentru realizarea obiectivelor propuse.

Pe parcursul întregii activități elevii au demonstrat competențe digitale, care au permis accesarea rapidă a bibli-

otecii digitale, răsfoind cu ușurință paginile platformei: lecții video, activități interactive, jocuri, activități distractive, teste.

Geogebra, de asemenea, este o platformă digitală, unde elevii pot construi figuri geometrice și lucrarea poate fi personalizată. Anume această platformă accesată și de pe telefon a fost folosită pentru extinderea activității noastre. Elevii au dat dovadă de creativitate în elaborarea lucrărilor de aplicare a triunghiurilor, toate lucrările fiind încărcate personal într-o carte digitală, format *book creator*.

Ca temă pentru acasă elevilor li s-a propus o lucrare practică, conținutul căreia se poate realiza pe baza cunoștințelor teoretice și abilităților practice dobândite la această lecție frumoasă și interesantă.

Integrarea tehnologiilor digitale în procesul instructiv-educativ permite atât profesorilor, cât și elevilor să dezvolte competențe digitale atât de necesare în zilele noastre.

În secolul XXI, cadrele didactice trebuie să posede competențe digitale pentru a face față provocărilor erei informaționale. Necesitatea deținerii unui anumit nivel de competențe digitale are două tangențe cu profesia de profesor: pe de o parte, necesitatea dezvoltării competențelor profesionale, care este aproape imposibilă altfel, dar și ca un catalizator pentru dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor, ca prerogativă de angajare a acestora în câmpul muncii.

Grigore Vieru – ajutor la predarea geografiei

După 10 ani de activitate în funcția de învățător-diriginte Waldorf, m-am specializat în predarea geografiei (din lipsa unui cadru didactic cu studii respective). Nu mi-a fost ușor, pentru că a trebuit să învăț ca autodidact această disciplină. Pentru a obține studiul de specialitate, am făcut un curs de recalificare la Freie Hochschule Stuttgart – Seminarul de pedagogie Waldorf din Germania (2002-2003).

Geografia mi-a plăcut de pe băncile școlii. Îmi amintesc cu multă recunoștință de profesoara mea de atunci – doamna Daria Tomac, care de câteva ori m-a invitat să particip la competițiile raionale de turism. La propunerea profesoarei m-am specializat în domeniul substanțelor minerale utile (roci și minerale). După absolvirea școlii de 8 ani din satul Drochia, am continuat studiile la școala medie din Mândăc, satul vecin. Acolo am avut norocul să-l am ca profesor de geografie pe viitorul scriitor Ion Moraru, despre care am aflat, prin anii '90, că a fost în tinerețe un luptător pentru emanciparea națională, fapt pentru care în 1947 a fost arestat și condamnat la închisoare de autoritățile staliniste.

Am avut un vis în copilărie – să devin geolog. Dar pentru că trebuia să fac studii peste hotarele RSSM și în limba rusă, am renunțat la acest vis. Totuși destinul m-a condus în așa fel că am devenit profesor de geografie și mineralogie (un curs la decizia școlii în clasa a VI-a, care face parte din curriculumul Waldorf).

Să trecem însă la tema anunțată în titlu. Desigur, cineva se poate întreba: ce legătură are Grigore Vieru cu geografia? Vă asigur că legătura este destul de strânsă. După cum

orice pedagog se poate inspira din creația viereană, la fel, și mie mi-a fost de ajutor.

Mai întâi, aș vrea să menționez câteva aspecte metodice specifice pedagogiei Waldorf. Primul este că geografia ca disciplină științifică se predă „în epoci”, adică în cadrul așa numitelor „ore de bază”, primelor lecții de dimineață, care durează nu 45 de minute ca de obicei, ci 110 min., adică câte 2 lecții și 20 de min., pe parcursul a 2-3 săptămâni. De specificat că „ora de bază” are o anumită structură. După cum în învățământul tradițional o lecție include evocarea, realizarea sensului și reflecția sau extinderea, la fel și în pedagogia Waldorf o lecție „de bază” include: 1) partea ritmică; 2) partea principală; 3) partea narativă (sau „de povestire”). Fiecare din aceste părți presupune anumiți pași, la care nu mă voi opri aici.

Mă voi referi în continuare la prima parte a lecției, numită „partea ritmică”. În clasele gimnaziale, acordăm acestei părți 15-20 de minute, iar în clasele liceale reducem timpul la 10-15 min. În fiecare zi, după salutul tradițional, urmează „Zicerea de dimineață” – o scurtă poezie, scrisă de fondatorul pedagogiei Waldorf – Rudolf Steiner, care exprimă specificul relației Om - Univers, la vârsta respectivă. Această parte a lecției se numește „ritmică”, fiindcă este compusă din activități frontale, care se desfășoară în ritmul inspirației-expirației (concentrare -relaxare). Continuum partea ritmică cu o melodie (De exemplu, în clasele V-VII, folosesc un cântec-canon „Doamne-n lume câte sunt...”, pe care l-am preluat dintr-o culegere de cântece interbelice. În clasele VIII-IX, interpretăm Imnul de stat al Republicii Moldova „Limba noastră”, iar în clasele liceale cântăm un canon medieval „Dona Nobis Pacem”. În luna decembrie interpretăm diferite colinde etc.

La următorul pas din partea ritmică includem, neapărat, o poezie legată cumva de anotimpul respectiv, de sărbătorile anului sau de temele studiate la geografie. Aici voi exemplifica, referindu-mă la clasele liceale, fiindcă tocmai aici creația lui Grigore Vieru mă ajută cel mai mult, deja de mulți ani.

În clasa a X-a, când studiem cursul de „Geografie fizică generală”, folosesc poemul „Imn globului pământesc”, pe care l-am descoperit în culegerea „Taina care mă apără” (Chișinău, Lit. artistică, 1983, p.194-196). După părerea mea, acesta este un poem deosebit, care ni-l prezintă pe Gr. Vieru într-o nouă ipostază – de cunoscător al misterelor Pământului. Voi cita în continuare prima strofă a poemului:

„Pământule, boure,
Mare răbdătorule!
Cel
De mai multe ori
Trecut prin abator.
Cel
Înjunghiat, jupuit,
Hăcuit pentru ospețe.
Și reinviind,
Și reinviind.
Boure , boure blând!”

Cum procedez concret în acest caz? În prima zi le prezint elevilor (recitându-l artistic) întregul poem. Făcând legături interdisciplinare cu literatura română, discutăm asupra celor înțelese și mai puțin înțelese. Le atrag atenția că e scris în vers alb, pe care doar un om cu o atenție și concentrare maximă îl poate memora și înțelege. Prin discuția euristică clarificăm procedeele artistice utilizate și ideea centrală a poemului: Pământul nu este doar un corp fizic, ci este un organism viu care reinvie mereu.

În clasa a XI-a, includ în partea ritmică un alt poem din aceeași culegere (p.175). Poemul se numește simplu, „Pământule”, dar este de asemenea deosebit de frumos și plin de sensuri profunde. Acesta are 5 strofe și învățând (în cor) în fiecare zi câte o strofă, reușim într-o săptămână să-l cuprindem pe din afară.

Pentru ilustrare, citez și aici două strofe (prima și ultima):

„E un curaj și-o mare e credință
Să te pornești, pământule, așa
Prin gol, prin întuneric-o vecie
Să te învârți, să nu poți te-așeza.

....
Când ici, când colo, sfărtecat
de bombe,
Te-nvârți mereu cu rănilor în vânt,
Spunând și tu ca omul:

„Las că trece!”
Pământule, frumosule Pământ.”

Analizând atent poemul, atenționez și de această dată, că poetul asociază planeta nu cu un corp fizic, ci cu omul, cel mai perfect organism viu.

În clasa a XII-a, în contextul studierii geografiei mediului, este potrivit poemul „Ascultați, măi copii” (vezi: Gr. Vieru „Strigat-am către tine”, București, Chișinău, „Litera internațional”, 2002, p.146-148). De vreo 10 ani lucrez cu absolvenții liceului la acest poem. În două săptămâni de „epocă” elevii reușesc

să memorizeze 10 strofe din cele 14! Prezint în continuare și un mic fragment din acest minunat și foarte actual poem:

„Lucruri ciudate astăzi
Se-nâmplă în lume și-n sori.
Tună iarna și plouă,
Ninge vara pe flori.
Lucruri ciudate de tot
Se-nâmplă pe glob!

....
Se vinde aer curat,
Se trage cu pușca în nor,
Unii nu se pot lăsa de fumat,
Alții își lasă țara ușor.

....
I se descarcă omului
Bombele în fața porții.
În lupta pentru pace sunt
Mobilizați copiii și morții.

....
„Ascultați, măi copii!” -
Tot strigă spicul pe deal.
Dar ... nu mai e ascultat
Bunicul cel mondial.
Lucruri stranii de tot
Se-nâmplă pe glob!

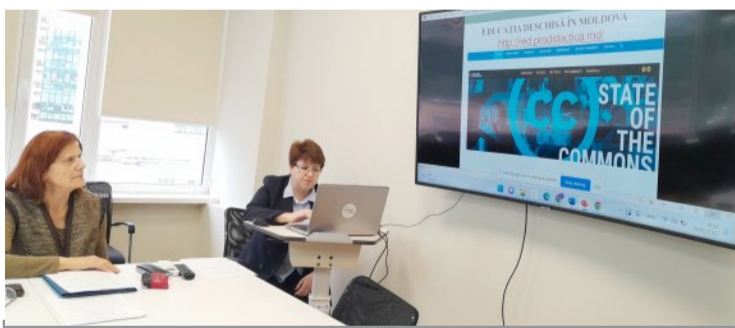
Acest zguduitor poem, scris încă în anii '70 ai sec XX, cuprinde aproape toate temele geografiei mediului și ni-l prezintă pe Grigore Vieru ca pe un clarvăzător profetic.

În procesul pregătirii acestui articol am descoperit cântecul „Pe acest Pământ”, versurile lui Gr. Vieru, pe muzica lui George Enescu / „Rapsodia a II-a”, pe care îl voi folosi neapărat la predarea pentru clasa a IX-a.

Este de menționat că partea ritmică, fiind mai mult o parte artistică, servește ca hrană spirituală pentru sufletul elevilor, dezvoltând respirația corectă, care stă la baza unei vieți sănătoase și în armonie cu mediul înconjurător

Liviu DASCĂL,
profesor de geografie,
IP LT Waldorf, Chișinău

CFCL a sărbătorit Ziua națională a lecturii în Republica Moldova

Ziua națională a lecturii în RM, marcată anual la 14 februarie, a servit drept bun prilej pentru organizarea mesei rotunde cu genericul Promovarea lecturii ca bază pentru informare și învățare pe tot parcursul vieții. Evenimentul a fost organizat de Sala de lectură a Centrului Formare Continuă și Leadership din cadrul Bibliotecii Științifice a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” în parteneriat cu Departamentul Educație Timpurie și Învățământ Primar.

Printre participanți am regăsit colegi de la UPSC, formatori ai CFCL și cadre didactice care urmează stagiile de formare profesională continuă *Pedagogia în Învățământul Primar*. Scopul întrunirii online a fost consolidarea rolului cărții și lecturii în dezvoltarea personalității. La fel, s-a mizat pe schimbul de experiență prin reliefarea unor soluții ef-

ciente pentru asigurarea informațională și, nu în ultimul rând, pe conștientizarea faptului că există soluții ce pot fi implementate doar prin efort comun.

Elizaveta Globa, bibliotecar principal, a vorbit publicului despre *Promovarea resurselor informaționale ca imbold în dezvoltarea competențelor creative ale utilizatorului*. Dumneai a scos în

evidență practicile de lucru aplicate în Sala de Lectură în vederea asigurării programelor de formare continuă pe perioada aflării cadrelor didactice la cursuri. Respectiv, conținutul surselor informative le poate fi util în elaborarea lucrărilor de curs, tezelor de licență, tezelor de masterat, doctorat și în pregătirea examenelor pentru sesiuni. În rezultatul acestor practici, a fost lansat *fișierul subiectelor la didactica disciplinelor școlare*, la care au acces pedagogii pentru a se informa, a găsi sursa informativă necesară în elaborarea demersului didactic, elaborarea referatelor științifice, în procesul de susținere a gradului didactic.

Ecaterina Scherlet, directorul Bibliotecii Științifice UPSC, a prezentat un șir de resurse informaționale digitale, clasifi-

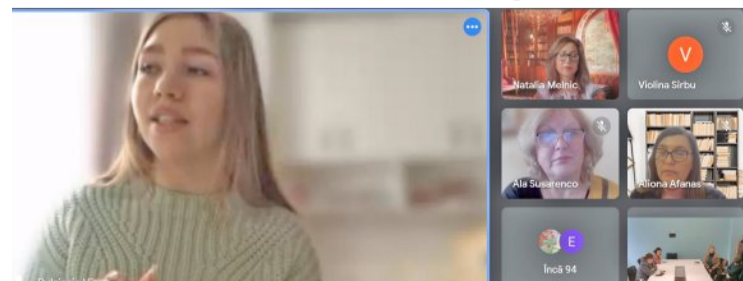
cându-le pe categorii. A explicat în pași concreți modalitățile de căutare a informației în catalogul electronic. A vorbit despre repozitoriul instituțional – o arhivă instituțională electronică care acumulează și oferă acces la rezultatele cercetărilor științifice din universitate: materiale didactice (manuale, note de curs, ghiduri); publicații științifice, monografii; articole științifice publicate în revistele

științifice ale UPSC, materiale ale conferințelor. La fel, a prezentat conținutul bibliotecii electronice.

Importanța lecturii în dezvoltarea cunoștințelor elevilor a fost abordată de Natalia Melnic, dr., lector universitar, formator în cadrul DETIP al CFCL.

Despre *Lectură și evoluție bazată pe cunoaștere* a vorbit doctoranda Victoria Perlman, cercetător șt. stagiar la Institutul de Cercetare Inovare și Transfer Tehnologic al UPSC. Aceasta a scos în evidență câteva experiențe de promovare a cărții și lecturii.

Pe parcursul desfășurării evenimentului publicul a fost încântat de recitalul de poezie și medalionul muzical adus în dar de Dulcinea Hâncu, elevă în clasa a X-a la IP LT „George Călinescu” din capitală.

SEARĂ DE CREAȚIE

„Muzica Olgăi Mațarin-Trudov și poezia contemporană”

La primul eveniment literar-cultural cu care și-a început activitatea în acest an Uniunea Internațională a Oamenilor de Creație (UIOC), în colaborare cu Biblioteca „Hristo Botev”, poeta Renata Verejanu a anunțat o cavalcadă de evenimente pentru anul 2023. Seara de creație cu genericul „Muzica Olgăi Mațarin-Trudov și poezia contemporană” a făcut-o pe subsemnată să aibă emoții deosebite, or, sala era arhiplină ca niciodată. Menționând activitatea bogată a doamnei Olga Mațarin-Trudov, profesoară de muzică la Colegiul „Alexei Mateevici” din Chișinău, subsemnată a felicitat-o cu ocazia primei seri de creație dedicate totalmente Domniei sale.

Vlas, Marinela Golban, care au recitat frumos din poezia profesoarei lor. Or, nu puțini elevi de la colegiu au devenit laureați la importante concursuri naționale și internaționale grație promovării de către profesoara lor.

Pentru atitudinea față de tânăra generație, colaborarea rodnică cu poezii contemporani, cântecele care nu au lăsat pe nimeni indiferent, compozitoarea, interpreta și poeta Olga Mațarin-Trudov a fost apreciată de lumea prezentă la eveniment:

Galina Codreanu, Secretarul general al Federației din Moldova a Asociațiilor, Centrelor și Cluburilor UNESCO, a numit-o pe protagonista evenimentului „...femeie-duminică, un suflet luminos și inzeștră de bunul Dumnezeu cu tot ce e frumos. Aveți darul să vă inspirați de la fiecare răsărit de soare. Să ne răsfățați, să ne bucurați mulți ani înainte”.

Eugenia Zăbulica (poetă sosită special de la Bălți), a mărturisit, printre altele: „Sunt fascinată de muzica auzită, compusă pe versurile mele pentru copii. Sunt primele mele cântece, interpretate cu atâta dăruire de distinsa doamnă Olga Mațarin-Trudov. Prin cântec doamna compozitoare promovează valorile culturale ale neamului. Este un om foarte activ în cadrul UIOC, știe să colaboreze cu toți membrii, și ca o mamă își promovează elevii”.

Jeta Lipovanciu: „Puterea Divină a dăruit-o pe doamna Olga Mațarin-Trudov cu calitatea nobilă de a crea. Elevii profesoarei de muzică au ce culege din creația dânssei, au norocul de un stup plin. Doamnă Olga Mațarin-Trudov a adunat în sufletul său toate anotimpurile. Fie ca urcușul ei spre înălțimi să fie nobil și cu folos”.

Victor Ciobanu: „Un eveniment de suflet, plin de farmecul comunicării tuturor generațiilor: copii, tineret studios, adulți, profesioniști. O seară de voce bună, transmisă prin varietatea muzicală publicului prezent”.

Au mai luat cuvântul Valeriu Mocanu, poezii Iana Baltaga, Petru Hasnaș, Viorica Osipova (Anenii Noi), Ecaterina Iurcu.

În clipa de apogeu a spectacolului, când Olga Mațarin-Trudov a interpretat cântecul „Trandafiri pentru mama” (versuri de Iana Baltag), timpul a luat chipul unor clipe feerice în care cei prezenți au fost inundați de emoții magice. Mama compozitoarei, dna Elena Mațarin, prezentă la prima serată a fiicei, a mulțumit poetei Renata Verejanu pentru promovarea culturii acestui neam, precum și celor care au ales să-și consacre această seară întâlnirii cu Olga Mațarin-Trudov, redescoperind-o. Dna Elena Mațarin, de o viață profesoară de muzică, a recitat o poezie proprie, culegând aplauze frenetice, apoi a cântat împreună cu fiica sa. Născută într-o familie de intelectuali, Olga Mațarin-Trudov urmează visul mamei sale de a fi pedagog în domeniul muzicii. Și vocea fermecătoare și caldă e transmisă de la mamă, și dragostea de poezie își are rădăcinile în casa părintească.

S-a încheiat prima serată de creație a poetei, interprete și compozitoare Olga Mațarin-Trudov cu lansarea celor trei cărți ale sale: *Colind pentru suflet* (Chișinău, 2012); *Cântec de dragoste și dor* (Chișinău, 2020); *Curcubeu pe portativ: Culegere de cântece și poezii* (Chișinău, 2022), cărți pline cu cântecele sale, cu versuri proprii și note muzicale, dar și cu poezii ale poetilor contemporani. Poeta Renata Verejanu, prezentând cărțile compozitoare Olga Mațarin-Trudov, a apreciat importanța de necontestată a unor asemenea cărți pentru grădinițe, gimnazii, licee sau colegiile din țară, a punctat necesitatea lor în procesul educațional al tinerei generații. Evenimentul cultural a propagat cartea ca dar incontestabil oferit îdrăgostiților de frumos din țară, și nu doar.

Angela OLĂRESCU,
director, Biblioteca
„Hristo Botev”;

Daniel VEREJANU,
cercetător, președintele
Consiliului de Conducere
al UIOC

Ziua Internațională a Cititului Împreună

Recent, la Biblioteca Municipală „Bogdan Petriceicu Hasdeu”, Ra avut loc activitatea extracurriculară, dedicată „Zilei Internaționale a Cititului Împreună”, cu genericul: „Fiecare lectură nouă pentru mine era o nouă viață” (M. Cărtărescu). Evenimentul a avut loc la inițiativa profesoarei de limbă și literatură română, diriginta Angela Ojoga, grad didactic superior. Dr., conf. univ. Victoria Fonari, care este autoare a mai multor monografii științifice, dar și cărți poetice pentru tineri și copii, a fost invitată de onoare. Una dintre cărțile poetei, „Olimp și Hades”, a fost citită cu mare entuziasm de cei 28 de elevi din clasa a XI-a D, profil umanist, de la IPLT „Gh. Asachi”. Ghidați de profesoara de limbă și literatură română, elevii-actori au demonstrat că citirea poate fi realizată prin scenete, interpretări, întrebări adresate publicului prezent.

Dna Angela Ojoga ne-a comunicat că a mizat atât pe interdisciplinaritate, cât și pe transdisciplinaritate, deoarece curriculumul nou pune accent anume pe aceste competențe, ca discipolii să fie pregătiți pentru viață. Elevii au fost lăsați să-și aleagă singuri fotopoemul, să-l trăiască și să-l interpreteze din perspectiva viziunii lor, ba chiar să-i dea și un alt suflu. Astfel, acest exercițiu i-a ajutat să demonstreze gândire critică și atașament față de valorile naționale și general-umane. La începutul activității, a fost montată o mică scenetă, în care toți elevii erau cuprinși în mediul online, dar apoi le-a reușit să facă o corelație cu imaginea și să transmită publicului prezent esența că „A citi este în vogă”. Cu atât mai mult că volumul „Olimp și Hades” al scriitoarei Victoria Fonari este o invitație la descoperirea ineditului din jurul nostru, care ne scapă adesea tocmai din cauza apropierea prea mari de cotidian.

Concluzia este că lectura dezvoltă vorbirea și face dintr-un adolescent inhibat unul deschis, cult și apt de a comunica lejer. Dna profesoară Angela Ojoga și-a lăudat discipolii și ne-a spus că generația aceasta de elevi și tineri citește și că are mare încredere în ei.

Am ținut să aflăm și părerea elevilor care au pregătit înscenarea. Iată ce ne-a spus Evelina Ojog, elevă în clasa a XI-a: „Consider că a fost benefică vizita la bibliotecă, pentru că noi, prin această înscenare, promovăm lectura, iar în ziua de astăzi lectura trebuie să fie din ce în ce mai mult practică și promovată. Personal, mi-a plăcut evenimentul, m-am simțit onorată să o ascult pe dna Victoria Fonari, iar răspunsurile pe care ni le-a oferit la întrebările noastre adolescentine m-au inspi-

rat. Totodată, și colegii mei au avut o prestație foarte reușită”.

În IPLT „Gh Asachi” se practică proiectul „Literatura la zi”. Se alege o carte pentru primul semestru și o carte pentru al doilea semestru, adițională programei curriculare. Aceste cărți se interpretează în cadrul atelierelor de lectură, de discuție, de scriere. Astfel, elevii au posibilitatea să fie mai activi, să împrumute cărți de la bibliotecă, să și le procure de la librărie.

Au fost prezenți la eveniment, dar și implicați în activitate, Valeriu Herța, artist plastic, Natalia Țurcanu, profesoară de limbă și literatură română, Inga Lisenco, lector la UTM, studenți de la patru instituții de învățământ (Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Tehnică din Moldova, Academia de Teatru, Muzică și Arte Plastice, Universitatea Liberă Internațională din Moldova), precum și elevi de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Gh. Asachi” și Liceul de Creativitate și Inventivă „Prometeu-Protalent”.

Ziua Internațională a Cititului Împreună (World Read Aloud Day) este o inițiativă globală și este sărbătorită la inițiativa organizației LitWorld (litworld.org) din 2010, în prima zi de miercuri a lunii februarie

Silvia ȚURCAN

Univers Pedagogic pro

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et 4

E-mail: universs2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Comanda nr. 9113.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

RESPONSABIL DE EDIȚIE ▶ Oxana Parașciuc

REDACTOR PRINCIPAL ▶ Nicolae Jantic

REPORTERI ▶ Iulian Bogatu,

Silvia Țurcan

CORECTOR ▶ Elvira Țăganaș-Pântea

MACHETATOR ▶ Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>